

B. Osobitná časť

K § 1

Ustanovenie § 1 vymedzuje predmet úpravy zákona, ktorej obsahom sú podmienky poskytovania finančnej podpory cirkvám a náboženským spoločnostiam. Podľa § 4 ods. 4 zákona č. 308/1991 Zb. o slobode náboženskej viery a postavení cirkví a náboženských spoločností v znení neskorších predpisov štát na účely zákona uznáva len tie cirkvi a náboženské spoločnosti, ktoré sú registrované. Podpora podľa tohto zákona sa teda vzťahuje iba na tie cirkvi a náboženské spoločnosti, ktoré sú registrované a ktorých je v súčasnosti v Slovenskej republike osemnásť. Zároveň sa pre ne ustanovuje legislatívna skratka „cirkvi“.

K § 2

V § 2 sú vymedzené niektoré pojmy zákona, ktoré majú zásadný význam pre túto právnu úpravu. Príspevok štátu je definovaný ako suma finančných prostriedkov, ktoré sú každoročne poskytované cirkvám z rozpočtovej kapitoly Ministerstva kultúry Slovenskej republiky. Príspevok štátu je tak súhrnné zákonné označenie pre finančné prostriedky poskytované zo štátneho rozpočtu všetkým cirkvám, ktoré sú následne podľa zákonnej úpravy rozdelené medzi jednotlivé cirkvi. Počet veriacich na účely tohto zákona vychádza z údajov o náboženskom vyznaní získaných z oficiálneho sčítania obyvateľov, domov a bytov uskutočňované spravidla raz za desať rokov. Počet veriacich môže byť určený však i z iného zdroja, ktorý by priniesol relevantné údaje. Taký prípad môže nastať napríklad pri zisťovaní počtu veriacich cirkví, ktorá v čase sčítania obyvateľov nebola registrovaná a požiada o príspevok štátu. Vtedy sa relevantným zdrojom stáva preukázaný počet členov cirkví v rámci registračného procesu. Zároveň sa ustanovujú legislatívne skratky „ministerstvo“ pre Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky, „sčítanie obyvateľov“ pre sčítanie obyvateľov, domov a bytov a „úrad“ pre Štatistický úrad Slovenskej republiky.

K § 3

Zákon ustanovuje demonštratívny výpočet zdrojov finančného zabezpečenia cirkví zo strany štátu, medzi ktoré patria príspevky podľa tohto zákona a účelové dotácie podľa osobitných predpisov. Zákon neupravuje vlastné alebo iné zdroje financovania cirkví, ako sú napríklad príspevky členov cirkví, dary od domácich a zahraničných fyzických osôb a právnických osôb, výnosy z vlastného majetku cirkví, výnosy z vlastnej činnosti cirkví, výnosy z verejných zbierok podľa osobitného predpisu.

Priamu finančnú podporu cirkví dopĺňa aj nepriama podpora vo forme poskytovania oslobodení a úľav na daniach, poplatkoch a iných úľav podľa osobitných predpisov (ods. 2).

K § 4

V ods. 1 sa ustanovuje výška príspevku štátu tak, že sa každý rok poskytne vo výške príspevku na predchádzajúci rok navýšeného o ustanovený index navýšenia. Index navýšenia predstavuje mieru, ktorá zohľadní jednu pätinou mieru medziročného rastu inflácie zistenej Štatistickým úradom Slovenskej republiky a štyrmi pätinami mieru zvýšenia základnej stupnice platových taríf

zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme podľa osobitného predpisu. Zvolený pomer zohľadňuje použitie doteraz poskytovaného príspevku na prevádzkové výdavky (cca 20 %) a mzdové výdavky (cca 80 %).

V ods. 2 je upravený spôsob jednorazového zníženia alebo zvýšenia príspevku štátu ak dôjde k výraznej zmene počtu veriacich. Zmena výšky príspevku štátu je obmedzená na najviac 1/3 percentuálneho poklesu alebo nárastu počtu veriacich, čím sa zabezpečuje možnosť zachovania rovnováhy medzi výškou príspevku a zmenou počtu veriacich cirkví v ich percentuálnom vyjadrení podľa sčítaní obyvateľov.

K § 5

Ustanovenia § 5 upravujú spôsob rozdelenia a poskytnutia príspevku štátu cirkvám.

V ods. 1 sa ustanovuje, že cirkev musí o príspevok štátu požiadať ministerstvo vopred. Cirkvi, ktorým už bol poskytovaný príspevok v roku 2019, sú ustanovením v ods. 4 oslobodené od povinnosti žiadať o poskytnutie príspevku štátu podľa tohto zákona, ak príspevok štátu už dostávali podľa doterajšej právnej úpravy. Cirkvi, ktoré o príspevok štátu nepožiadali alebo cirkvi, ktoré budú registrované po účinnosti navrhovaného zákona, túto povinnosť majú. Cirkvám, ktorým nebol poskytnutý príspevok na rok 2019, sa na základe žiadosti poskytne príspevok v sume príspevku podľa § 5 ods. 2 písm. b), teda podľa počtu ich veriacich.

Podľa odseku 2 písm. a) sa suma príspevku štátu vo výške príspevku na rok 2019 rozdelí medzi jednotlivé cirkvi, ktorým bol poskytnutý príspevok na rok 2019, na základe pomeru rozdelenia príspevku na rok 2019. Zvyšná časť príspevku, podľa odseku 2 písm. b), sa rozdelí medzi všetky cirkvi, ktoré požiadali o príspevok štátu pomerne podľa počtu ich veriacich, teda prípadne i tie, ktoré príspevok doteraz nepoberali.

V ods. 3 sa určuje povinnosť ministerstva zverejniť a oznámiť výšku príspevku konkrétnej cirkvi a jeho poskytovanie mesačne.

Ustanovenie ods. 4 odbremeňuje cirkvi, ktorým bol poskytovaný príspevok štátu podľa doterajšej právnej úpravy, od podávania žiadosti o príspevok štátu podľa tohto zákona. Do roku 2019 bol príspevok štátu poskytovaný ústrediam a právnym subjektom jednotlivých cirkví (spolu 33 subjektov). Od roku 2020 sa počíta s poskytnutím príspevku štátu cirkvi ako celku.

K § 6:

Ustanovenie § 6 ods. 1 stanovuje účel, na ktorý možno použiť príspevok štátu. Účel konkretizuje výpočtom možností použitia príspevku štátu. Cirkvi môžu príspevok štátu použiť na financovanie výdavkov súvisiacich s bohoslužobnou, výchovnou, kultúrnou a charitatívnou činnosťou cirkví, vrátane mzdových a prevádzkových nákladov. Okrem financovania výdavkov súvisiacich s činnosťou cirkví, ktorá vyplýva najmä z účelu jej založenia a základných článkov viery podľa základného dokumentu cirkví, príspevok štátu je určený aj na platy zamestnancov cirkví a všetkých povinných výdavkov súvisiacich s pracovnoprávnym pomerom, ako sú napríklad odvody na zdravotné poistenie a sociálne poistenie.

Podľa čl. 24 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky i podľa § 5 ods. 2 zákona č. 308/1991 Zb.

o slobode náboženskej viery a postavení cirkví a náboženských spoločností v znení neskorších predpisov si cirkvi spravujú svoje záležitosti nezávisle od štátnych orgánov. Cirkvi a náboženské spoločnosti spravujú svoje záležitosti, najmä ustanovujú svoje orgány, ustanovujú svojich duchovných a zriaďujú rehoľné a iné inštitúcie nezávisle od štátnych orgánov. K nezávislému postaveniu cirkví patrí aj ich právo hospodáriť samostatne podľa vlastných rozpočtov, ktoré si samostatne schvaľujú spravidla na obdobie kalendárneho roka.

Cirkvi sa skladajú z organizačných zložiek, ako sú napr. diecézy, eparchie, dištrikty, farnosti, cirkevné zbory, náboženské obce, a iné subjekty odvodzujúce svoju právnu subjektivitu od príslušnej cirkvi. Príspevok štátu je preto určený v konečnom dôsledku na podporu činnosti všetkých týchto zložiek cirkví a ich prevádzkových nákladov.

Odsek 2 stanovuje, na aké účely sa nemôže použiť finančný príspevok štátu.

K § 7

Ods. 1 zakladá cirkvám povinnosť predkladať každoročne správu o hospodárení s poskytnutým príspevkom za predchádzajúci rok, pričom táto správa je verejná. Zabezpečuje sa tým transparentnosť použitia verejných prostriedkov.

V záujme zabezpečenia správneho používania príspevku štátu cirkvami môže štát vykonávať kontrolu hospodárenia s príspevkom podľa osobitných predpisov, akým je napríklad zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 39/1993 Z. z. o Najvyššom kontrolnom úrade Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov, alebo zákon č. 357/2015 Z. z. o finančnej kontrole a audite a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Sankčné ustanovenie odkazuje na § 31 zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

K § 8

V tomto ustanovení sú taxatívne vymenované všeobecne záväzné právne predpisy, ktoré sa týmto zákonom zrušujú.

K § 9

Účinnosť zákona sa navrhuje od 1. januára 2020, čiže od začiatku roka.